

ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

Αρχαιομετρική Συνάντηση της Αγγλικής Αρχαιολογικής Σχολής

Στις 28 Ιανουαρίου 1989 έγινε με απόλυτη επιτυχία η πέμπτη αρχαιομετρική συνάντηση-ημερίδα της Αγγλικής Αρχαιολογικής Σχολής. Η συνάντηση αυτή είχε θέμα: «Απαντήσεις σε καινούριες αρχαιολογικές ανακαλύψεις στην Ελλάδα». Διοργανώθηκε από το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας Fitch και οι διαλέξεις παρουσιάστηκαν στην υποθηλική αίθουσα της βιβλιοθήκης της Αγγλικής Σχολής. Εφέτος δόθηκε έμφαση σε θέματα περιβαλλοντικής αρχαιολογίας και παρουσιάστηκαν από προσκεκλημένους ερευνητές οι παρακάτω εισηγήσεις:

Καθ. Σ. Παπαμρινόπουλος (Εργαστήριο Γεωφυσικής, Πανεπιστήμιο Πατρών):
Ένα πολύ-πεδο γεωφυσικό πρόγραμμα σε αρχαιολογικούς τόπους στην Ελλάδα.

Δρ. Γ. Τσόκας (Εργαστήριο Γεωφυσικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης):
Γεωφυσικές εξερευνησεις στην Βεργίνα και το Δίον.

Δρ. S. J. Vaughan (Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή):
Η πετρογραφική μελέτη προϊστορικών κυκλαδικών κεραμικών.

Δρ. Α. Σαρπάκη (Χανιά, Κρήτης):
Η Παλαιοβοτανική στην Ελλάδα: Η περίπτωση του Ακρωτηρίου, Θήρας.

Δρ. G. N. Bailey (Πανεπιστήμιο του Cambridge), **Δρ. M. Macklin** (Πανεπιστήμιο του Newcastle) και **Δρ. C. Turner** (Πανεπιστήμιο του Cambridge):
Παλαιολιθική αρχαιολογία και περιβαλλοντολογική επιστήμη στην Ήπειρο.

Δρ. Γ. Θεοδώρου (Τομέας Ιστορικής Γεωλογίας και Παλαιοτολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών):
Οι πρόσφατες έρευνες στην παλαιοτολογία σπονδυλιτών.

Δρ. Θ. Κ. Πίτσιος (Ανθρωπολογικό Μουσείο, Πανεπιστήμιο Αθηνών):
Παλαιoανθρωπολογική έρευνα στο Απήδημα, Λακωνίας.

Κυρία Ν. Κυπαρίση-Αποστολάκη (Εφορεία Σπηλαιολογίας):
Προϊστορική κατοίκηση στο σπήλαιο Θεόπετρας, Καλαμπάκας, Θεσσαλίας.

Κος Γ. Μπασσιάκος και Δρ. Γ. Μανιάτης (Εργαστήριο Αρχαιομετρίας, ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος):
Αναπτυξη μεθόδων χρονολόγησης σπηλαίων αποθεμάτων στο Εργαστήριο Αρχαιομετρίας, Δημόκριτος.

Δρ. Κ. Θεοχαρίδου (Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Θεσσαλονίκης):
Αγ. Γεώργιος, Ροτόντα: νέες αρχαιολογικές ανακαλύψεις, αναστήλωση και διαμόρφωση του περιβάλλοντος του μνημείου.

Κυρία Κ. Ηλιογάβρου (Εφορεία Προϊστ. και Κλασικών Αρχ/των, Πάτρας):
Απόψεις γύρω από τη συντήρηση των Ψηφιδωτών στην Ελλάδα και την Μ. Βρετανία.

Δρ. R. E. Jones (Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή):
Ποια οργανικά προϊόντα μετέφεραν τα αρχαία πηλίνα αγγεία;

Δίδα Ε. Αδάμ (Ινστιτούτο Αρχαιολογίας, Λονδίνο):
Οργανικά κατάλοιπα σε πυριτόλιθο: προβλήματα ερμηνείας.

Τόσο το πλήθος του εκλεκτού ακροατηρίου όσο και το ενδιαφέρον της συζήτησης που ακολούθησε κάθε εισήγηση έδειξαν ότι έγινε μια πολύ επιτυχημένη παρουσίαση σε θέματα Αρχαιομετρίας, για τα οποία, τα τελευταία χρόνια, αυξάνεται διαρκώς το ενδιαφέρον των ειδικών και του κοινού τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Η εισαγωγή στην εκδήλωση έγινε από τον Δ/ντή της Σχολής Δρ. H. W. Catling και τα συμπιερασματικά σχόλια από τον Δρ. G. N. Bailey. Η μεσημεριανή διακοπή συνδυάστηκε με επίσκεψη και ξενάγηση στους χώρους του Εργαστηρίου Αρχαιομετρίας Fitch, το οποίο διευθύνεται από τον Δρ. R. Jones, Γεν. Γραμματέα της Αγγλικής Σχολής. Εκεί πληροφορηθήκαμε ότι κυκλοφόρησαν ήδη σε ένα καλαίσθητο τομίδιο και διατίθενται στους ενδιαφερόμενους τα πρακτικά της προηγούμενης συνάντησης Αρχαιομετρίας που έγινε πριν δυο χρόνια. Αξίζουν συγχαρητήρια στον Δ/ντη, τον Γεν. Γραμματέα, το προσωπικό και τους μαθητές της Αγγλικής Αρχαιολογικής Σχολής για την άριστη διοργάνωση της ημερίδας, που απέδειξε για μια ακόμη φορά την αναγκαιότητα της σύνδεσης Αρχαιολογίας και Αρχαιομετρίας.

Δημοσιεύσεις

«Geologie und Erzvorkommen», 1985, υπό M. Vavelidis, Y. Bassiakos, F. Begeman, K. Patriarchas, E. Pernicka, S. Smitt und G. A. Wagner. Βιβλίο: «Silber, Blei und Gold auf Sifnos». Beiheft 3, p.p. 59-80, της σειράς «Der Anschnitt» Bochum. (Γεωλογία και εμφανίσεις μεταλλευμάτων στη Σίφνο).

Η εργασία αυτή αναφέρεται στη γεωλογική-τεκτονική δομή και την πετρολογία του κεντρικού και νότιου τμήματος της Σίφνου καθώς επίσης, για πρώτη φορά, στην αναλυτική μελέτη των κοιτασμάτων μολύβδου-αργύρου και χρυσού που εντοπίστηκαν στο νησί. Η μελέτη αυτή έγινε στα πλαίσια ενός προγράμματος αρχαιομετρίας που άρχισε το 1975 και τελείωσε το 1982. Την ώθηση για μια τέτοια εκτεταμένη μελέτη έδωσαν η μαρτυρία του Ηρόδοτου και αργότερα του Πausανία σχετικά με την εκμετάλλευση αργύρου και χρυσού στη Σίφνο, καθώς και το γεγονός ότι οι Σίφνιοι διατηρούσαν στους Δελφούς ένα από τα πλουσιότερα θησαυροφυλάκια. Σκοπός της εργασίας αυτής ήταν η επαλήθευση των αρχαίων συγγραφέων αλλά και η αναζήτηση της πηγής, της προέλευσης του αργύρου που χρησιμοποιήθηκε σε αρχαία νομίσματα.

Παράλληλα με τον εντοπισμό αργύρου και χρυσού στη Σίφνο, καταγραφήθηκε εκ νέου το κεντρικό και νότιο τμήμα του νησιού και μελετήθηκε η τεκτονική, η στρωματογραφία καθώς και διάφοροι τύποι πετρωμάτων που δομούν γεωλογικά τα τμήματα αυτά της Σίφνου.

Ακολουθεί για πρώτη φορά η αναλυτική μελέτη σχετικά με τις εμφανίσεις αργυρούχων και χρυσοφόρων κοιτασμάτων, που περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των διαφόρων ορυκτολογικών φάσεων και ιδιαίτερα αυτών που είναι φορείς αργύρου και χρυσού.

Η υπαρξη αργύρου μέχρι 7 kg/t και χρυσού μέχρι 915 g/t σε αρχαίες θέσεις εκμετάλλευσης του νησιού δείχνουν τις περιεκτικότητες απολήψης που γίνονται στην αρχαιότητα από το μέταλλευμα.

Το γεγονός ότι τα κοιτάσματα αργύρου στη Σίφνο (εκτός του Αγίου Σώστη) βρίσκονται σε υψόμετρο 200-300 μ. πάνω από τη θάλασσα διαψεύδει την πληροφορία του Πausανία και την άποψη που επικράτησε αργότερα ότι τα μεταλλεία του νησιού καταστράφηκαν λόγω πλημμυράς.

Στην εργασία αυτή μελετάται η σύσταση των ισοτόπων μολύβδου σε μέταλλευμα και σκωρίες της Σίφνου και δίνεται για πρώτη φορά ένα μοντέλο ανάπτυξης των ισοτόπων μολύβδου στον Ελλαδικό χώρο.

Ακόμη:

— Επαληθεύθηκαν και τεκμηριώθηκαν οι πληροφορίες των αρχαίων συγγραφέων (Ηρόδοτος, Πausανίας) σχετικά με την υπαρξη χρυσού και αργύρου. Διαπιστώνεται ότι τα αντίστοιχα μέταλλευμα χρυσού και αργύρου βρίσκονται σε διαφορετικές περιοχές και η εκμετάλλευσή τους γίνονται χωριστά.

— Προσδιορίστηκαν τρεις διαφορετικές περιόδους μεταλλευτικής δραστηριότητας στο νησί.

— Έγινε λεπτομερής ορυκτολογική-κοιτασματολογική μελέτη με πολλά στοιχεία και κριτήρια για παραπέρα αναζήτηση και εντοπισμό κοιτασμάτων αργύρου και χρυσού στη Σίφνο και γενικά στην Αττικοκυκλαδική μάζα.

Η εργασία έχει περιληφθεί στο βιβλίο «Blei, Silber und Gold auf Sifnos». Το βιβλίο έτυχε διεθνών αναγνωρίσεων, αν ληφθεί υπόψη ότι ήδη πωλείται ως επιλεκτική έκδοση του Deutsches-Bergbau-Museum. Σ αυτό συνηγορεί επίσης η κριτική που έγινε από τον κριτικό Dr. H. Kalscyk, ο οποίος χαρακτηρίζει το βιβλίο ως την μέχρι τώρα πιο επιτυχημένη μελέτη σε μια περιοχή που υπέστη εκμετάλλευση στην αρχαιότητα. Ακόμη ότι το βιβλίο αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί πρότυπο για παρόμοιες μελέτες.

«Investigations on the Gold Occurrences in the Kinyra and Thasos (City) Area on Thasos Island (Greece)», 1983, υπό M. Vavelidis and G.C. Amstutz. Βιβλ. Mineral Deposits of the Alps and of the Alpine Epoch in Europe (ed. by H.-J. Schneider) Springer-Verlag.

(Έρευνες στις εμφανίσεις χρυσού της περιοχής Κοινύρας και της πόλεως Θάσου στη Νήσο Θάσο).

Η εργασία αυτή περιλαμβάνει περιληπτικά τις γεωλογικές, ορυκτολογικές έρευνες που έγιναν στις περιοχές Κοινύρας και Θάσου, καθώς επίσης τις έρευνες στα αναφερόμενα από τον Ηρόδοτο κοιτάσματα χρυσού της Θάσου.

Περιγράφονται οι διάφοροι τύποι χρυσοφόρου μεταλλεύματος, οι περιεκτικότητες αυτών σε χρυσό και αργυρό και επίσης ερμηνεύεται το σχηματισμός του μεταλλεύματος. Η απόληψη χρυσού κατά την αρχαιότητα στην περιοχή Κοινύρας ήταν τουλάχιστον 17 gr/t. ενώ στην Ακρόπολη Θάσου ήταν 27 gr/t.

Ακόμη:

— Μελετώνται για πρώτη φορά τα αναφερόμενα από τον Ηρόδοτο κοιτάσματα χρυσού της Θάσου.

— Περιγράφεται και ερμηνεύεται ο δεύτερος κοιτασματολογικός τύπος χρυσού (καρπτικές πληρώσεις), ο οποίος δεν έχει μέχρι τώρα περιγραφεί, πράγμα που αποτελεί σημαντικό κριτήριο για παραπέρα αναζήτηση και εντοπισμό κοιτασμάτων χρυσού στη μάζα της Ροδόπης.